

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 8/2007(69))

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΝΑΛΙ «ΡΙΚ ΔΥΟ»

Ημερομηνία Απόφασης: 24 Ιουνίου, 2009

Ενώπιον: κ.κ. Νίκου Παπαϊωάννου, Προέδρου, Ανδρέα Ιωάννου, Αντιπροέδρου, Άντρου Μιχαηλίδη, Μαίρης Κουτσελίνη, Μαρίας Δωρίτη, Ανδρέα Κωνσταντινίδη και Άλεξ Ευθυβούλου, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στην παρούσα υπόθεση η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου εξετάζει αυτεπάγγελτα τις από μέρους του σταθμού πιθανές παραβάσεις του **άρθρου 19(5)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Το πιο πάνω άρθρο αναφέρει τα εξής:

19(5) Το Ίδρυμα διασφαλίζει ότι η δημόσια ραδιοτηλεοπτική υπηρεσία που παρέχει δεν περιλαμβάνει προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές αδικαιολόγητης βίας:

Νοείται ότι το Ίδρυμα δύναται να μεταδίδει τέτοια προγράμματα, αφού προηγουμένως έχει λάβει κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένης της ακουστική προειδοποίησης ή της προβολής ανάλογου οπτικού συμβόλου καθ' όλη τη διάρκεια τους, της επιλογής κατάλληλου χρόνου για τη μετάδοση τους ή άλλων μέτρων τεχνικής φύσης, ώστε να διασφαλίζει, ότι οι ανήλικοι δε βλέπουν ή ακούουν, κατά κανόνα ή συστηματικά, τις εκπομπές αυτές.

Ύστερα από σχετική απόφαση, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου με επιστολή της ημερομηνίας **25.1.2007** έθεσε ενώπιον του σταθμού τις διερευνώμενες παραβάσεις για οποιεσδήποτε εξηγήσεις και / ή παραστάσεις σε δεκατέσσερις (14) μέρες από τη λήψη της εν λόγω επιστολής και κάλεσε τους εκπροσώπους του σταθμού όπως δηλώσουν κατά πόσο επιθυμούν να παρευρεθούν κατά την εξέταση της υπόθεσης.

Στην προαναφερθείσα επιστολή τονίστηκε επίσης ότι σε περίπτωση που δε ληφθεί οποιαδήποτε απάντηση μέσα στην καθορισμένη προθεσμία, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου θα είναι υποχρεωμένη να προχωρήσει στη λήψη απόφασης χωρίς την απάντηση του σταθμού.

Οι διερευνώμενες παραβάσεις, οι οποίες τέθηκαν ενώπιον του σταθμού εκτίθενται στα πιο κάτω υποστοιχεία 1 – 3:

Στις **30.12.2006**, μεταξύ των ωρών **18.25 - 18.35**, ο σταθμός μετέδωσε ρεπορτάζ κατά την διάρκεια του Αγγλικού Δελτίου Ειδήσεων αναφορικά με την **εκτέλεση δι'απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσέϊν**, κατά την διάρκεια των οποίων προβλήθηκαν σκηνές, **οι οποίες ήτο ενδεχόμενο να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική και/ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, χωρίς προηγουμένως να λάβει κατάλληλα μέτρα περιλαμβανομένης της ακουστικής προειδοποίησης ή της προβολής ανάλογου οπτικού συμβόλου καθ'όλη την διάρκειά τους, της επιλογής κατάλληλου χρόνου για τη μετάδοσή τους ή άλλων μέτρων τεχνικής φύσης, ώστε να διασφαλίζει ότι οι ανήλικοι δε βλέπουν ή ακούν, κατά παράβαση του άρθρου 19(5) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).**

Συγκεκριμένα μεταδόθηκαν τα εξής:

Παρουσιάστρια: «Saddam Hussein was hanged at dawn today for crimes against humanity. A dramatic violent end for a leader who ruled Iraq by fear for three decades. Before he was troubled by US invasion in 2003. State Television add film of Sandam looking composed and talking with the masked hangman as he placed the noose around his neck on the gallows, it did not show the death. It was very quick, he died right away, one of the official Iraqi witnesses told Reuters, saying the alter president who was bound but wore no blindfold had said a brief prayer. ...A local channel add a film of the body in white shroud, showing Sandam, who was 69, lying with his neck twisted with what appeared to be blood or a bruise on his cheek. Prime minister Nuri Al Maliki said Saddam will likely be buried secretly in Iraq after the government rejected a family request for the body....»

«Saddam Huseins daughters watched his final moments on television and were proud to see the former Iraqi president face his executioners without flinching. Sandams brother Balzan Al Tigriti and former judger Awad Al Banda are to be hanged in January.»

Κατά την διάρκεια του πιο πάνω λεκτικού προβάλλεται χωρίς προειδοποίηση βίντεο το οποίο παρουσιάζει τον Σαντάμ Χουσεΐν να οδηγείται πισθάγκωνα στην αγχόνη από τους κουκουλοφόρους δήμευς του, αυτοί να του τοποθετούν αρχικά ένα κομμάτι ύφασμα γύρω από το λαιμό και στη συνέχεια να του εφαρμόζουν τη θηλιά και να την σφίγγουν γύρω από το λαιμό του. Επίσης προβάλλεται χωρίς προειδοποίηση κοντινό πλάνο της σωρού του Σαντάμ, τυλιγμένη σε άσπρο σάβανο .Το κεφάλι είναι ακάλυπτο και προβάλλει η αφύσικη κλίση του, που παραπέμπει τον τηλεθεατή στο σπασμένο αυχένα και παράλληλα φαίνεται ένας μώλωπας στο λαιμό του και λεκέδες αίματος πάνω στο λευκό σάβανο.

2. Στις 31.12.2006, μεταξύ των ωρών 18.25 - 18.35, ο σταθμός μετέδωσε ρεπορτάζ κατά την διάρκεια του Αγγλικού Δελτίου Ειδήσεων αναφορικά

με την εκτέλεση δι'απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσεΐν , κατά την διάρκεια του οποίου προβλήθηκε σκηνή, η οποία ήτο ενδεχόμενο να βλάψει σοβαρά τη σωματική, την πνευματική και/ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, χωρίς προηγουμένως να λάβει κατάλληλα μέτρα περιλαμβανομένης της ακουστικής προειδοποίησης ή της προβολής ανάλογου οπτικού συμβόλου καθ'όλη την διάρκειά τους, της επιλογής κατάλληλου χρόνου για τη μετάδοσή τους ή άλλων μέτρων τεχνικής φύσης, ώστε να διασφαλίζει ότι οι ανήλικοι δε βλέπουν ή ακούν, κατά παράβαση του άρθρου 19(5) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Συγκεκριμένα μεταδόθηκαν τα εξής:

Παρουσιαστής: «**shocking new footage of Saddam Huseins last moments appeared on the internet today which revealed that his executioners exchanged tones with the former president as they prepared to hung him. Grainy footage of the executioner apparently shot on a mobile phone or other low quality camera, by a witness who was standing below looking up at the gallows, showed Saddams hooded executioners exchanging tones with him and his body dropping throught the trap. The New York Times quoted witnesses saying one of Saddams masked guards shouted angrily just before hanging *«you have destroyed us, you've killed us, you've made us live in destitution»*. Saddam apparently answered *«I've saved you from destitution and misery and destroyed your enemies, the Persians and the Americans»*.The guard cursed him saying *«God damn you»*, according to New York Times Saddam replied *«God damn you»*. At one point, a voice is heard shouting *«Mohdada-Mohdada-Mohdada»*, a reference to the cleric Mohdada Al Sadi, whose father Ayatollah Mohdada Al Sadi, was murdered in 1999 probably by Saddams agents. The New York Times said it was done on the guards who evoked Saddams name»**

Παράλληλα με το πιο πάνω λεκτικό προβάλλεται χωρίς προειδοποίηση ερασιτεχνικό βίντεο το οποίο λήφθηκε κατά την διάρκεια της εκτέλεσης του Σαντάμ με κινητό τηλέφωνο, στο οποίο παρουσιάζεται ο Σαντάμ να οδηγείται στην αγχώνη από τους δήμιους του και αυτοί να του τοποθετούν τη θηλιά γύρω από το λαιμό του. Στο εν λόγω βίντεο ο Σαντάμ φαίνεται να στέκεται στην αγχώνη δευτερόλεπτα πριν την εκτέλεση και να συζητά με τους δήμιους του.

2. Στις **5.1.2007**, μεταξύ των ωρών **18.25 - 18.35**, ο σταθμός μετέδωσε ρεπορτάζ κατά την διάρκεια του Αγγλικού Δελτίου Ειδήσεων αναφορικά με την εκτέλεση δι'απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσεΐν , κατά την διάρκεια του οποίου προβλήθηκε σκηνή, η οποία ήτο ενδεχόμενο να βλάψει σοβαρά τη σωματική, την πνευματική και/ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, χωρίς προηγουμένως να λάβει κατάλληλα μέτρα περιλαμβανομένης της ακουστικής προειδοποίησης ή της προβολής ανάλογου οπτικού συμβόλου καθ'όλη την διάρκειά τους, της επιλογής κατάλληλου χρόνου για τη μετάδοσή τους ή άλλων μέτρων τεχνικής φύσης, ώστε να διασφαλίζει ότι οι ανήλικοι δε βλέπουν ή ακούν, κατά παράβαση του άρθρου **19(5)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Συγκεκριμένα μεταδόθηκαν τα εξής:

Παρουσιαστής: «US president George W. Bush and Iraqi prime minister Nuri Al Maliki agreed that investigating the unauthorized recording of Saddam Huseins execution was the right thing to do. The Iraqi government has been criticized over an illicit video taken by mobile phone of Shyaet officials taunting Saddam on the gallows. As some of Saddam loyalists have demonstrated over the hanging of the former Iraqi president, US and Iraqi officials reported no increase in violence as a result of the execution. In a

secure video conference called that lasted 1hr and 45mins Bush expressed that it was the right thing to do, to investigate the taping and behavior at the execution of Saddam Hussein. Bush who is developing a new strategy on Iraq, that could be unveiled at earliest next week, spoke to Maliki about the way forward but not about his specific plan.»

Παράλληλα με το πιο πάνω λεκτικό προβάλλεται χωρίς προειδοποίηση ερασιτεχνικό βίντεο το οποίο λήφθηκε κατά την διάρκεια της εκτέλεσης του Σαντάμ με κινητό τηλέφωνο, στο οποίο παρουσιάζεται ο Σαντάμ να οδηγείται στην αγχόνη από τους δήμιους του και αυτοί να του τοποθετούν τη θηλιά γύρω από το λαιμό του. Στο εν λόγω βίντεο ο Σαντάμ φαίνεται να στέκεται στην αγχόνη δευτερόλεπτα πριν την εκτέλεση και να συζητά με τους δήμιους του.

Ο Γενικός Διευθυντής του σταθμού κ. Μ. Μαυρίκιος, με επιστολή του ημερομ. 8.2.2007 ανέφερε τα ακόλουθα:

«Αναφέρομαι στις επιστολές σας με Αρ. Φακ. 7/2007(68) και 8/2007(69) και ημερ. 25/1/2006 σε σχέση με πιθανή παράβαση του άρθρου 19(5) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου, Κεφ. 300^Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) και παραθέτω τις θέσεις του Διευθυντή του Τμήματος Ειδήσεων & Επικαίρων επί του θέματος:

- *Το γεγονός ότι κυκλοφόρησαν τα πλάνα του απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσεϊν δεν είναι φαινόμενο συχνό. Αντίθετα είναι μοναδικό στην ιστορία της τηλεόρασης. Άρα επρόκειτο για ιστορία της εικόνας και όχι του γεγονότος από τη στιγμή που υπήρχαν τα πλάνα.*
- *Το ΡΙΚ δεν μετέδωσε εικόνες τις οποίες έκρινε ότι προκαλούσαν.*
- *Τα πλάνα του απαγχονισμού έκαναν το γύρο του κόσμου και μεταδόθηκαν από όλους τους δημόσιους και εμπορικούς τηλεοπτικούς σταθμούς*

(ελλαδικούς και ξένους), κάποιιοι από τους οποίους μετέδωσαν και άλλα πλάνα τα οποία το ΡΙΚ δεν χρησιμοποίησε.

- Επιπρόσθετα οι εικόνες του απαγχονισμού ήταν και στο Ίντερνετ όπου τα πλείστα παιδιά έχουν πρόσβαση και γνωρίζουν τη χρήση τους πολύ καλύτερα από τους ενήλικες, χωρίς προειδοποιήσεις για ενδεχόμενες οχλήσεις.
- Αντιλαμβάνομαι η επιστολή σας ήταν αποτέλεσμα της διαμαρτυρίας πολιτών και της είδησης θανάτου παιδιών που μιμήθηκαν την σκηνή του απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσεΐν.

Εν πάση περιπτώσει θεωρώ παράλειψη το γεγονός ότι δεν υπήρξε ακουστική προειδοποίηση ή προβολή ανάλογου οπτικού και έχουν γίνει οι δέουσες υποδείξεις στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και στους λειτουργούς τους.

Τελειώνοντας και με όλο το σεβασμό, υποβάλλω εισήγηση όπως αμέσως μετά την πρώτη προβολή παρόμοιων ρεπορτάζ που πιθανό να ενοχλούν. Μας ενημερώνετε για απόσυρση τους. ».

Έχουμε μελετήσει με μεγάλη προσοχή όλα τα ενώπιον μας στοιχεία και περιστατικά, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών εξηγήσεων του Γενικού Διευθυντή του σταθμού και έχουμε παρακολουθήσει με ιδιαίτερη προσοχή τις βιντεοταινίες με τα εν λόγω ρεπορτάζ και κρίνουμε ότι:

Στις **30.12.2006**, μεταξύ των ωρών **18.25 - 18.35**, ο σταθμός μετέδωσε ρεπορτάζ κατά την διάρκεια του Αγγλικού Δελτίου Ειδήσεων αναφορικά με την **εκτέλεση δι'απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσεΐν** , κατά την διάρκεια των οποίων προβλήθηκαν σκηνές, οι οποίες ήτο ενδεχόμενο να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική και/ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, χωρίς προηγουμένως να λάβει κατάλληλα μέτρα περιλαμβανομένης της ακουστικής προειδοποίησης ή της προβολής ανάλογου οπτικού συμβόλου καθ'όλη την

διάρκειά τους, της επιλογής κατάλληλου χρόνου για τη μετάδοσή τους ή άλλων μέτρων τεχνικής φύσης, ώστε να διασφαλίζει ότι οι ανήλικοι δε βλέπουν ή ακούν, κατά παράβαση του άρθρου 19(5) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Στις 31.12.2006, μεταξύ των ωρών 18.25 - 18.35, ο σταθμός μετέδωσε ρεπορτάζ κατά την διάρκεια του Αγγλικού Δελτίου Ειδήσεων αναφορικά με την εκτέλεση δ΄απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσεΐν , κατά την διάρκεια του οποίου προβλήθηκε σκηνή, η οποία ήτο ενδεχόμενο να βλάψει σοβαρά τη σωματική, την πνευματική και/ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, χωρίς προηγουμένως να λάβει κατάλληλα μέτρα περιλαμβανομένης της ακουστικής προειδοποίησης ή της προβολής ανάλογου οπτικού συμβόλου καθ΄όλη την διάρκειά τους, της επιλογής κατάλληλου χρόνου για τη μετάδοσή τους ή άλλων μέτρων τεχνικής φύσης, ώστε να διασφαλίζει ότι οι ανήλικοι δε βλέπουν ή ακούν, κατά παράβαση του άρθρου 19(5) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Στις 5.1.2007, μεταξύ των ωρών 18.25 - 18.35, ο σταθμός μετέδωσε ρεπορτάζ κατά την διάρκεια του Αγγλικού Δελτίου Ειδήσεων αναφορικά με την εκτέλεση δ΄απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσεΐν , κατά την διάρκεια του οποίου προβλήθηκε σκηνή, η οποία ήτο ενδεχόμενο να βλάψει σοβαρά τη σωματική, την πνευματική και/ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, χωρίς προηγουμένως να λάβει κατάλληλα μέτρα περιλαμβανομένης της ακουστικής προειδοποίησης ή της προβολής ανάλογου οπτικού συμβόλου καθ΄όλη την διάρκειά τους, της επιλογής κατάλληλου χρόνου για τη μετάδοσή τους ή άλλων μέτρων τεχνικής φύσης, ώστε να διασφαλίζει ότι οι ανήλικοι δε βλέπουν ή ακούν, κατά παράβαση του άρθρου 19(5) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300 Α (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Αναφορικά με τις απόψεις του Γενικού Διευθυντή τους σταθμού όπως αυτές εκφράστηκαν στην επιστολή του ημερομ. **8.2.2007**, η Αρχή παρατηρεί τα εξής:

Σε ό, τι αφορά στον ισχυρισμό ότι «*Το γεγονός ότι κυκλοφόρησαν τα πλάνα του απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσεϊν δεν είναι φαινόμενο συχνό. Αντίθετα είναι μοναδικό στην ιστορία της τηλεόρασης. Άρα επρόκειτο για ιστορία της εικόνας και όχι του γεγονότος από τη στιγμή που υπήρχαν τα πλάνα*» η Αρχή διευκρινίζει ότι σε καμία περίπτωση δεν έχει καταδικάσει τη μετάδοση της είδησης αυτής καθ' εαυτής, ούτε αμφισβητεί την ιστορική σημασία του γεγονότος, η οποία το καθιστούσε άξιο προβολής. Ωστόσο, η Νομοθεσία είναι σαφής αναφορικά με τις σκηνές βίας και την προστασία των ανηλίκων, ούτως ώστε ο σταθμός όφειλε να περιορίσει τα όρια της μετάδοσης στο βαθμό που να εξυπηρετούν την είδηση και να προστατεύσει τους ανήλικους. Ειδικότερα για την προστασία των ανηλίκων, ο Νομοθέτης έχει προνοήσει ώστε σκηνές που ενδεχόμενο να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων να προηγείται αυτών ακουστική προειδοποίηση, ή να αναγνωρίζονται ως τέτοιες από την παρουσία ενός οπτικού συμβόλου καθ' όλη τη διάρκειά τους.

Στην προκειμένη περίπτωση ο σταθμός, χωρίς να λάβει οποιαδήποτε μέτρα από τα πιο πάνω, πρόβαλε το βίντεο (μαζί με τη λεκτική περιγραφή), όπου ο Σαντάμ Χουσεϊν φαίνεται να οδηγείται στην αγχόνη από κουκουλοφόρους άνδρες, οι οποίοι τοποθετούν γύρω από το λαιμό του πρώτα ένα μαύρο κομμάτι ύφασμα, μετά του τοποθετούν τη θηλιά και τη σφίγγουν γερά για να εφαρμόσει καλά στο συγκεκριμένο σημείο του λαιμού του. Είναι ενδεικτικό ότι στα Δελτία Ειδήσεων που μεταδόθηκαν στις 30.12.2006, 31.12.2006 και 5.1.2006 **προβλήθηκε** η σκηνή όπου ο Σάνταμ βρίσκεται με τη θηλιά στο λαιμό να στέκεται στην αγχόνη δευτερόλεπτα πριν την εκτέλεση, χωρίς να δοθεί οποιαδήποτε προειδοποίηση προηγουμένως.

Η Αρχή θεωρεί ότι η προβολή των συγκεκριμένων πλάνων δεν εξυπηρετούσε κανένα σκοπό πληροφόρησης, αλλά αντίθετα αναπαρήγαγε την αγριότητα, την βαναυσότητα και την ωμή βία της όλης διαδικασίας του απαγχονισμού, με απώτερο σκοπό την τηλεθέαση. Επιπλέον, τα υπό αναφορά πλάνα δεν ήταν σύντομα, αλλά μεταδίδονταν σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια των ρεπορτάζ. Εν ολίγοις, η Αρχή σε καμία περίπτωση δεν ζητά τα ρεπορτάζ να αποσιλώνονται από οποιοσδήποτε σκληρές εικόνες ή περιγραφές και δεν διαφωνεί με τη μετάδοση του συγκεκριμένου ρεπορτάζ, αλλά διαφωνεί με τον τρόπο μετάδοσής του, δηλαδή την επαναλαμβανόμενη προβολή ακατάλληλων σκηνών, χωρίς να προηγείται η ύπαρξη σαφούς προειδοποίησης. Επιπλέον η Αρχή θεωρεί εξίσου απαράδεκτο το γεγονός ότι ο σταθμός επιδίωξε την εκτεταμένη παρουσίαση της σκηνής, αντί να περιοριστεί σε συντομότερες σκηνές.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό του σταθμού που αναφέρει ότι *«Τα πλάνα του απαγχονισμού έκαμαν το γύρο του κόσμου και μεταδόθηκαν από όλους τους δημόσιους και εμπορικούς τηλεοπτικούς σταθμούς (ελλαδικούς και ξένους), κάποιои από τους οποίους μετέδωσαν και άλλα πλάνα τα οποία το ΡΙΚ δεν χρησιμοποίησε»* η Αρχή θεωρεί ότι αυτό δεν αποτελεί ούτε δικαιολογία αλλά ούτε και ελαφρυντικό για τον σταθμό αφού στο πλαίσιο της αυτορρύθμισης, το ΡΙΚ ήταν ο σταθμός εκείνος που είχε την ευθύνη για την τήρηση των προνοιών της Νομοθεσίας, την αξιολόγηση της είδησης και την προβολή της.

Επίσης στην άποψη του σταθμού ότι *«οι εικόνες του απαγχονισμού ήταν και στο Ίντερνετ όπου τα πλείστα παιδιά έχουν πρόσβαση και γνωρίζουν τη χρήση τους πολύ καλύτερα από τους ενήλικες, χωρίς προειδοποιήσεις για ενδεχόμενες οχλήσεις»* η Αρχή αναφέρει ότι δεν αποτελεί δικαιολογία το γεγονός ότι οι εικόνες κυκλοφόρησαν και στο διαδίκτυο. Η εν λόγω υπόθεση έγινε αποκλειστικά λόγω του τρόπου προβολής της συγκεκριμένης είδησης κατά την διάρκεια των

συγκεκριμένων δελτίων ειδήσεων του σταθμού τα οποία προβλήθηκαν σε ώρες που πιθανόν να παρακολουθούσαν ανήλικοι.

Η Αρχή κάνει ιδιαίτερη μνεία στους ανήλικους τηλεθεατές γιατί δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τις ιδιαιτερότητες των παιδιών. Αρχίζουν να βλέπουν τηλεόραση πολύ πριν κατανοήσουν πλήρως τις δυνάμεις που τη διέπουν, και συνήθως βρίσκονται σε μια ηλικία που οι έννοιες του «καλού» και του «κακού» είναι ασαφώς διαχωρισμένες στη συνείδηση τους (Παπαθανασόπουλος, 1999:62)

Επιπλέον η Αρχή επισημαίνει ότι η επίδραση της τηλεοπτικής βίας στην παιδική ψυχολογία και ανάπτυξη είναι ένα ζήτημα που έχει απασχολήσει πολλούς επιστήμονες ανά τον κόσμο και υπήρξε το αντικείμενο πολλών ερευνών.

Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και ιδιαίτερα η τηλεόραση ασκούν σημαντική επίδραση στη ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, η γνωσιολογική, νοητική, ψυχολογική και σωματική ανάπτυξη των οποίων δεν είναι σε επίπεδο που να τους επιτρέπει να αντιμετωπίσουν όσα λαμβάνουν από τα μέσα. Πρόκειται για την πιο ευπαθή κατηγορία στις τηλεοπτικές απεικονίσεις. Κι αυτό, γιατί τα παιδιά πολύ συχνά αντιλαμβάνονται τον κόσμο μέσα από αυτές τις απεικονίσεις της τηλεόρασης. Πολυάριθμες έρευνες καταδεικνύουν το σημαντικό ρόλο που κατέχει η τηλεόραση στη ζωή των παιδιών (Livingston & Bovill, 1999) και την επίδραση που έχει στην κοινωνική τους συμπεριφορά, αφού αποτελεί εργαλείο για ερμηνεία και κατανόηση της κοινωνίας και διαμορφώνει τη συνείδηση και την εμπειρία τους (Pine & Nash, 2002). Η επιρροή που μπορεί να ασκήσει στα παιδιά η τηλεόραση είναι από τα θέματα που έχουν μελετηθεί περισσότερο στις κοινωνικές επιστήμες (Bertrand, 2003: 37). Ορισμένες «δίοδοι» που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή ζωή της τηλεόρασης είναι πιθανό να παρέχουν ένα χρήσιμο μέσο για τη διαμόρφωση των δράσεών τους (Παπαθανασόπουλος, 1999: 36).

Οι πλείστες έρευνες που αφορούν τις επιδράσεις της τηλεόρασης στους ανηλίκους καταδεικνύει συνάφεια μεταξύ τηλεθέασης και εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς. Τα παιδιά έχουν την τάση να μιμούνται τους χαρακτήρες που βλέπουν στην τηλεόραση (Josephson 1996) και την επιθετική τους συμπεριφορά (Bandura, Singer, 1961; Greenford, 1988), θεωρώντας την φαινόμενο αποδεκτό από την κοινωνία (Σεραφετινίδου, 1987). Επιτόπια έρευνα του Κέντρου Ερευνών και Ανάπτυξης του Intercollege Κύπρου επίσης κατέδειξε σχέση μεταξύ επιθετικότητας και τηλεθέασης. Συγκεκριμένα, στα συμπεράσματα αναφέρεται ότι τα παιδιά που παρακολουθούν περισσότερες από 1 – 2 ώρες τηλεόραση την ημέρα είναι πιο επιθετικά από εκείνα που βλέπουν λιγότερη τηλεόραση. Επιπλέον, τα παιδιά που παρακολουθούν τηλεοπτικά προγράμματα σε προχωρημένες ζώνες ενηλίκων (μετά τις 8μ.μ. και, ακόμα περισσότερο, μετά τις 11.00μ.μ.), καθώς και εκείνα που παρακολουθούν προγράμματα με βία, είναι πιο επιθετικά από εκείνα που παρακολουθούν ψυχαγωγικά και άλλα μη – βίαια προγράμματα, στις πρώτες απογευματινές και βραδινές ζώνες (Πρακτικά Συμποσίου για την Τηλεοπτική Βία, 12.10.2002 Πανεπιστήμιο Κύπρου).

Το αντικείμενο των επιδράσεων της τηλεόρασης στα παιδιά αποτέλεσε επίσης το θέμα διάφορων μεταερευνών. Όπως αναφέρει ο Χρυσάνθου (2009: 28) στο τελικό κείμενο των πορισμάτων του ερευνητικού προγράμματος «Ο ρόλος των γονέων στην προστασία των παιδιών από την τηλεοπτική βία» (ΣΤΟΠΒΙΑ) που διενεργήθηκε με τη συνεργασία του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Πανεπιστημίου Frederick και του Center for Research and Education «Synthesis» και επιχορηγήθηκε από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας: *Συνοψίζοντας τις πιο πρόσφατες έρευνες για το θέμα των επιδράσεων της βίας από τα ΜΜΕ στα παιδιά, ο C.A. Anderson και οι συνεργάτες του (2003) κατέληξαν στα ακόλουθα συμπεράσματα: α) Η βία των ΜΜΕ μπορεί να έχει άμεσες επιδράσεις σε διάφορες μορφές βίαιης συμπεριφοράς. β) Ολοένα και περισσότερες έρευνες τεκμηριώνουν την επίδραση της βίας των ΜΜΕ ως προς την επιθετικότητα εκ μέρους θεατών*

(περιλαμβανομένης και της βίας). γ) Οι σχετικές έρευνες, στις οποίες βασίζονται τα δύο προηγούμενα συμπεράσματα, έχουν διεξαχθεί με ένα ευρύ φάσμα μεθόδων, δειγμάτων και ειδών ΜΜΕ. δ) Για πολλά άτομα οι αρνητικές επιδράσεις της συνεχούς έκθεσης στη βία των ΜΜΕ κατά την παιδική ηλικία επεκτείνονται και μετά την ενηλικίωση, ακόμη κι αν δεν καταναλώνεται πλέον από τα άτομα η βία των ΜΜΕ. ε) Ακόμη και τα άτομα που κανονικά δεν έχουν αυξημένη επιθετικότητα επηρεάζονται αρνητικά με την έκθεσή τους στη βία των ΜΜΕ, τόσο σε βραχυπρόθεσμες καταστάσεις, όσο και σε μεγάλες χρονικές περιόδους.

Αξιολογώντας αθροιστικά τα πορίσματα των ερευνών και τις θεωρίες περί των επιδράσεων της τηλεοπτικής βίας, θα μπορούσε να λεχθεί ότι αυτές οι επιδράσεις δεν είναι μονοσήμαντες, αλλά μπορούν να αποκωδικοποιούνται με διαφορετικούς τρόπους, γεγονός που μπορεί να επιφέρει διαφορετικές αλλαγές στη συμπεριφορά και τις αντιλήψεις των μικρών τηλεθεατών. Η μορφή των επιδράσεων της τηλεοπτικής βίας εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως το μορφωτικό επίπεδο του δέκτη, τη ψυχο-κοινωνική του συγκρότηση, την προδιάθεσή του, τις προγενέστερες εμπειρίες του κ.λπ.. Άρα τα παιδιά που δεν έχουν εμπειρίες, είναι πιο ευάλωτα στις επιδράσεις από τα μηνύματα που εκπέμπονται από τις τηλεοπτικές σκηνές βίας. Αν π.χ. η βία επί της οθόνης επιβραβεύεται, τότε εξάγεται φυσιολογικά το μήνυμα για άσκηση ανάλογης βίας και στην πραγματική ζωή, ενώ αν τιμωρείται, τότε αυτό λειτουργεί αποτρεπτικά (Χρυσάνθου, 2009: 28-29).

Εξαιτίας της ύπαρξης αρνητικών επιδράσεων, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, αναδεικνύεται από το σύνολο των επιστημονικών ερευνών η ανάγκη για «προστασία των ανηλίκων» από τις επιδράσεις της τηλεοπτικής βίας (Χρυσάνθου, 2009: 166; Anderson et al, 2003; Buckingham,1998; Comstock, 1978; Guerra, 1990; Josephson, 1995; Livingstone, 1996 κ.ά.).

Τέλος, σε σχέση με τον ισχυρισμό του σταθμού ότι «η επιστολή σας ήταν αποτέλεσμα της διαμαρτυρίας πολιτών και της είδησης θανάτου παιδιών που μιμήθηκαν την σκηνή του απαγχονισμού του Σαντάμ Χουσέιν», η Αρχή επισημαίνει ότι για την προβολή των επίδικων ρεπορτάζ λήφθηκαν αρκετά παράπονα από τηλεθεατές (από τους μεγαλύτερους αριθμούς παραπόνων που έλαβε η Αρχή σε σχέση με μετάδοση ρεπορτάζ σε δελτίο ειδήσεων), των οποίων η βασική ανησυχία ήταν η επίδραση που θα είχε η μετάδοση των πλάνων του απαγχονισμού στα παιδιά τους. Ενδεικτικά παραθέτουμε μερικά από τα σχόλια των παραπονούμενων: «Δείχνουν ξανά και ξανά τον απαγχονισμό. Θέλουν να οδηγήσουν κι άλλα παιδιά στον απαγχονισμό;», «Έλεος για τις σκηνές απαγχονισμού του Σαντάμ. Πόσα παιδιά πρέπει να απαγχονιστούν για να σταματήσουν οι σταθμοί να μεταδίδουν τις εικόνες αυτές; Είναι αποκρουστικές ακόμα και τους ενήλικες», «Πόσες φορές πρέπει να μας τιμωρήσουν προβάλλοντας τις εικόνες απαγχονισμού του Σαντάμ; Μέχρι να τις αντιγράψουν και τα δικά μας παιδιά;», «Απαράδεκτο να μεταδίδουν την είδηση για τον απαγχονισμό των παιδιών λόγω του βίντεο του Σαντάμ και ταυτόχρονα να προβάλλουν επαναληπτικά το βίντεο αυτό».

Οι τηλεοπτικοί σταθμοί επιβάλλεται να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στα προγράμματα που μεταδίδουν κυρίως τις ώρες που πιθανόν να παρακολουθούν ανήλικοι, προκειμένου να μη στιγματίσουν ανεπανόρθωτα την παιδική ψυχή και να διοχετεύσουν τη βία ως μια συνήθη «κοινωνική» πρακτική στο υποσυνείδητο του παιδιού. Ένας τηλεοπτικός σταθμός παγκύπριας εμβέλειας που εκπέμπει καθημερινά και επί εικοσιτετραώρου βάσεως στο σπίτι της κυπριακής οικογένειας δεν θα πρέπει να αναπαράγει τη βία.

Επισημαίνεται ότι τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και ιδιαίτερα η τηλεόραση ασκούν σημαντική επίδραση στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τα οποία

δεν είναι έτοιμα να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά όσα λαμβάνουν από τα Μέσα.

Εν όψει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει και αποφασίζει ότι υπάρχουν παραβάσεις του **άρθρου 19(5) (υποστοιχεία 1-3)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Η Αρχή, σύμφωνα με τις πρόνοιες του **άρθρου 3(2)(ζ)**, έχει δώσει στο σταθμό το δικαίωμα να ακουσθεί και μπορεί να προχωρήσει στην επιβολή των, κατά την κρίση της, επιβαλλομένων κυρώσεων.

Παρά ταύτα και υπό το φως των περιστάσεων της υποθέσεως, η Αρχή δίνει στο σταθμό την ευκαιρία να ακουσθεί και μετά τη διαπίστωση των παραβάσεων για σκοπούς επιβολής κυρώσεων.

Η Αρχή καλεί τον σταθμό, εάν επιθυμεί, όπως υποβάλει τις απόψεις του εγγράφως για σκοπούς επιβολής κυρώσεων μέσα σε δεκατέσσερις (14) μέρες από την λήψη της παρούσας. Σε αντίθετη περίπτωση, η Αρχή θα προχωρήσει στην επιβολή κυρώσεων.

(ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ)

Πρόεδρος

Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου

Μ.Κ.

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 8/2007(69))

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ «ΚΑΝΑΛΙ Ρ.Ι.Κ.ΔΥΟ»

Ημερομηνία Απόφασης: 10 Φεβρουαρίου, 2010

Ενώπιον: κ. Νίκου Παπαιωάννου, Προέδρου, κ. Ανδρέα Ιωάννου, Αντιπροέδρου, κ. Ανδρέα Μιχαηλίδη, κ. Μαίρης Κουτσελίνη, κ. Μαρίας Δωρίτη, κ. Ανδρέα Κωνσταντινίδη και κ. Άλεξ Ευθυβούλου, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στις 24 Ιουνίου 2009, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου αποφάσισε ότι στην παρούσα υπόθεση υπάρχουν παραβάσεις του άρθρου 19(5) του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Το πιο πάνω άρθρο αναφέρει τα εξής:

19(5) Το Ίδρυμα διασφαλίζει ότι η δημόσια ραδιοτηλεοπτική υπηρεσία που παρέχει δεν περιλαμβάνει προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές αδικαιολόγητης βίας:

Νοείται ότι το Ίδρυμα δύναται να μεταδίδει τέτοια προγράμματα, αφού προηγουμένως έχει λάβει κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένης της ακουστική

προειδοποίησης ή της προβολής ανάλογου οπτικού συμβόλου καθ' όλη τη διάρκεια τους, της επιλογής κατάλληλου χρόνου για τη μετάδοση τους ή άλλων μέτρων τεχνικής φύσης, ώστε να διασφαλίζει, ότι οι ανήλικοι δε βλέπουν ή ακούουν, κατά κανόνα ή συστηματικά, τις εκπομπές αυτές.

Η Αρχή, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 3(2)(ζ), είχε δώσει στο σταθμό το δικαίωμα να ακουσθεί και μπορούσε να προχωρήσει στην επιβολή των, κατά την κρίση της, επιβαλλόμενων κυρώσεων.

Παρά ταύτα και υπό το φως των περιστάσεων της υποθέσεως, η Αρχή έδωσε στο σταθμό την ευκαιρία να ακουσθεί και μετά τη διαπίστωση των παραβάσεων για σκοπούς επιβολής κυρώσεων.

Η Αρχή με επιστολή της ημερομ. **8.12.2009** κάλεσε το σταθμό, εάν επιθυμεί, όπως υποβάλει τις εισηγήσεις και απόψεις του εγγράφως για σκοπούς επιβολής κυρώσεων μέσα σε δεκατέσσερις (14) μέρες από τη λήψη της επιστολής.

Τονίστηκε επίσης ότι σε περίπτωση που δεν ληφθεί οποιαδήποτε απάντηση μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου θα προχωρήσει στην επιβολή κυρώσεων.

Ο σταθμός μέχρι σήμερα δεν έχει υποβάλει οποιεσδήποτε απόψεις για σκοπούς επιβολής κυρώσεων.

Η Αρχή επαναλαμβάνει όπως και στην απόφαση της ημερ. **24.6.2009** ότι η Νομοθεσία είναι σαφής αναφορικά με τις σκηνές βίας και την προστασία των ανηλίκων, ούτως ώστε ο σταθμός όφειλε να περιορίσει τα όρια της μετάδοσης στο βαθμό που να εξυπηρετούν την είδηση και να προστατεύσει τους ανήλικους.

Η Αρχή θεωρεί ότι η προβολή των συγκεκριμένων πλάνων και κυρίως η επανάληψή τους δεν εξυπηρετούσε κανένα σκοπό πληροφόρησης, αλλά αντίθετα αναπαρήγαγε την αγριότητα, την βαναυσότητα και την ωμή βία της όλης διαδικασίας του απαγχονισμού, με απώτερο σκοπό την τηλεθέαση.

Οι τηλεοπτικοί σταθμοί επιβάλλεται να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στα προγράμματα που μεταδίδουν κυρίως τις ώρες που πιθανόν να παρακολουθούν ανήλικοι, προκειμένου να μη στιγματίσουν ανεπανόρθωτα την παιδική ψυχή και να διοχετεύσουν τη βία ως μια συνήθη «κοινωνική» πρακτική στο υποσυνείδητο του παιδιού. Ένας τηλεοπτικός σταθμός παγκύπριας εμβέλειας που εκπέμπει καθημερινά και επί εικοσιτετραώρου βάσεως στο σπίτι της κυπριακής οικογένειας δεν θα πρέπει να αναπαράγει τη βία.

Τέλος, επισημαίνεται ότι τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και ιδιαίτερα η τηλεόραση ασκούν σημαντική επίδραση στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών τα οποία δεν είναι έτοιμα να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά όσα λαμβάνουν από τα Μέσα.

Εν όψει των ανωτέρω η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, αφού έλαβε σοβαρά υπόψη της όλα τα γεγονότα και περιστατικά της υπόθεσης συμπεριλαμβανομένων και της σοβαρότητας, της διάρκειας και το επαναλαμβανόμενο των σκηνών κρίνει και αποφασίζει να επιβάλει στον σταθμό κυρώσεις ως ακολούθως:

- Για την παράβαση του άρθρου **19(5) (υποστοιχείο 1)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), που έγινε στις **30.12.2006**, το διοικητικό πρόστιμο των **€3.500**.
- Για την παράβαση του άρθρου **19(5) (υποστοιχείο 2)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), που έγινε στις **31.12.2006**, το διοικητικό πρόστιμο των **€3.500**.

- Για την παράβαση του άρθρου **19(5) (υποστοιχείο 3)** του περί Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμου Κεφ.300Α (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), που έγινε στις **5.1.2007**, το διοικητικό πρόστιμο των **€3.500**.

Ο σταθμός καλείται να εμβάσει προς την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου το διοικητικό πρόστιμο των **€10.500** που του έχει επιβληθεί μέσα σε τριάντα (30) μέρες από την κοινοποίηση σ' αυτόν της παρούσας απόφασης.

(N. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ)

Πρόεδρος

Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου

M.K